

TÍTOL: De reservar un espai a fer xarxa

DATA: 19 de maig de 2017 de 12:30 a 14:30 (Aula 1 - Planta 3)

LLOC: Centre Cívic Besòs

Andrea Calsamiglia (NUS) i Joana Calsamiglia, per encàrrec del Servei d'Acció Comunitària de l'Ajuntament de Barcelona

Persones assistents (llocs de feina-activisme de les persones assistents)

Centre de Serveis Socials Sarrià (x2); Estudiant de dinamització comunitària; Moviments del Guinardó; Tècnic de barri d'Horta – Guinardó; Servei d'Acció Comunitària – equipaments de proximitat (x2); Casal Cívic La Magòria; Responsable del Casal de la Gent Gran del barri de La Salut de Badalona; Casal de Barri Sagrada Família; Casal de Barri Ton i Guida; Centre Cívic Zona Nord.

1. Un encàrrec del Servei d'Acció Comunitària de l'Ajuntament de Barcelona.

Creació d'una metodologia per a l'acompanyament de projectes comunitaris des dels Casals de Barri.

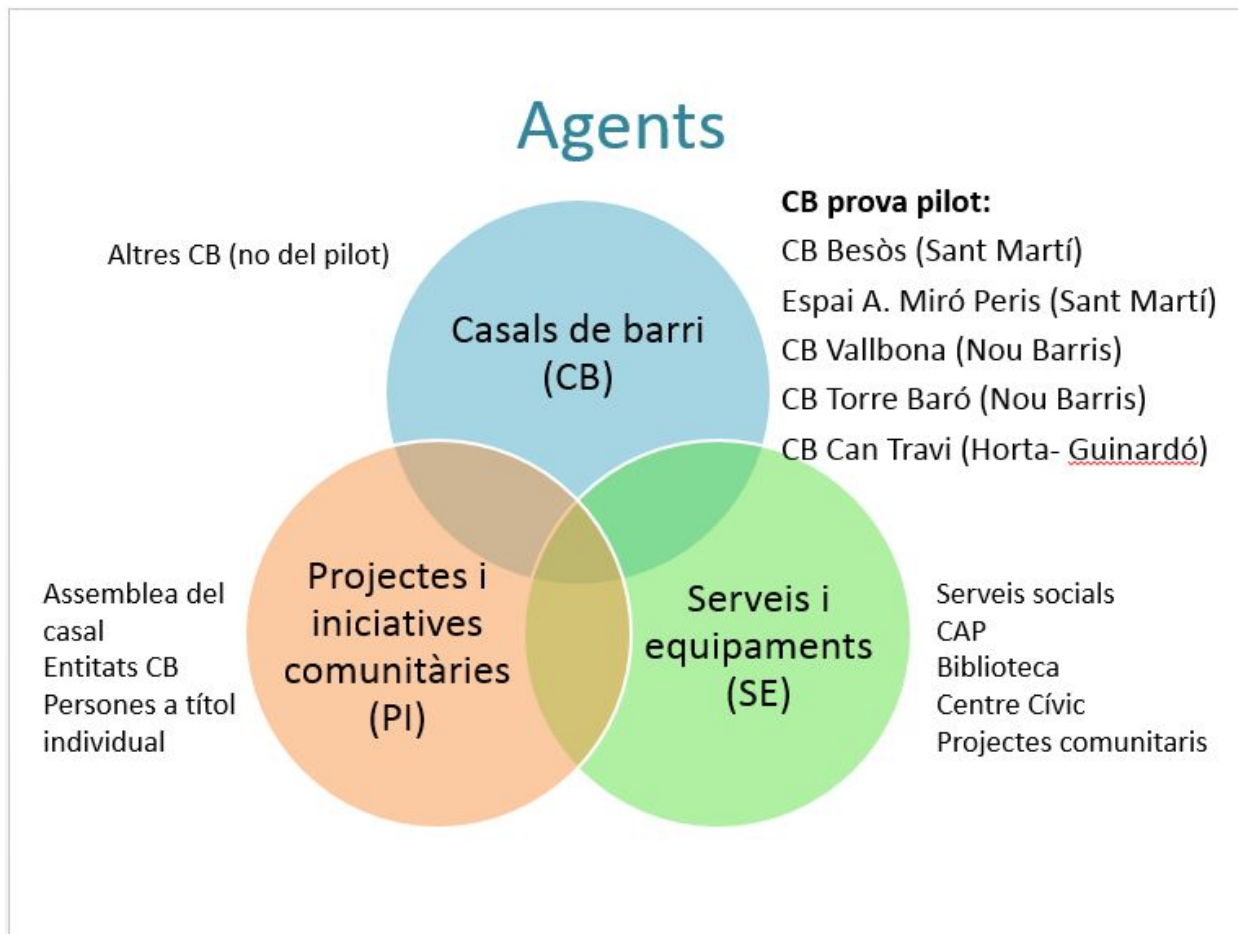
El procés, l'encàrrec, va començar a la tardor de l'any 2016.

1.1. Els agents

Com a agents, podem identificar els Casals de Barri (CB), els Projectes i iniciatives comunitàries (PI) i Serveis i Equipaments (SE). De cada un d'aquests agents en podem veure exemples en l'esquema sobre els agents.

En aquest esquema també trobarem llistats els diferents Casals de Bari on s'està fent la prova pilot.

Esquema1. Agents

FONT: Esquema extret del PPT presentat a Energies Comunitàries per l'Andrea Calsamiglia i la Joana Calsamiglia.

1.2. Procés. Què estem fent?

Diagnòstic:

- Conèixer l'ecosistema dels Casals de Barri.
- Identificar les necessitats que els Projectes i Iniciatives comunitàries satisfan a través dels Casals de Barri.
- Conèixer les relacions entre Equipaments de Proximitat (Casals de Barri i altres) i Projectes i Iniciatives, i entre Equipaments de Proximitat i Casals de Barri.
- Conèixer les accions conjuntes entre Projectes i Iniciatives i Equipaments de Proximitat (Casals de Barri i altres).
- Fer somniar el nou model de Casal de Barri desitjat.

- Conèixer les eines i estratègies que ja es tenen i les que caldria adquirir.
- Compartir la informació que ha sortit en els espais de treball.

S'ha dut a terme:

- Sessions amb els Casals de Barri.
- Sessions amb els Serveis i equipaments amb Projectes i Iniciatives comunitàries i entre Serveis i equipaments i Projectes i Iniciatives comunitàries per separat.
- Sessions amb Equipaments de proximitat .
- Entrevistes amb els tècnics de barri.
- Espais propis dels territoris.

La idea era veure relacions entre Casals de Barri, i entre Projectes i Iniciatives comunitàries que hi havia al voltant. En preguntar per una cosa molt concreta sortien diferents aspectes.

Els recullen en aquest esquema de paraules creat al voltant del què s'imaginaven les persones entrevistades que era un Casal de Barri:

1.3. Sociograma

Per fer visible les relacions que hi ha als territoris, s'ha construït aquest sociograma territorial.

Posàvem el Casal de Barri al centre i demanàvem que identifiquessin els agents amb qui tenia relació (i com era aquesta):

Com podem observar, hi ha relació amb entitats, com Associacions de Veïnes i Veïns, amb colles de Diablers, Esplais, Cooperatives de consum, ...

Sobretot són molt compartides les relacions amb Centres Cívics, amb Serveis Socials, CAPs, Plans de Desenvolupament Comunitari, Casals de Gent Gran, Biblioteques, Escola/Institut, ...

També ens vam adonar de la importància de tenir en compte grups informals (tot i que la tendència inicial era en pensar en grups organitzats i formals).

Es demana als 3 àmbits que facin el mateix (sociograma).

1.4. Relacions de Projectes i Iniciatives comunitàries amb els Casals de Barri

Proximitat: Relació directa, fluida, immediata i fàcil.

Espai d'apoderament, relació i identitat.

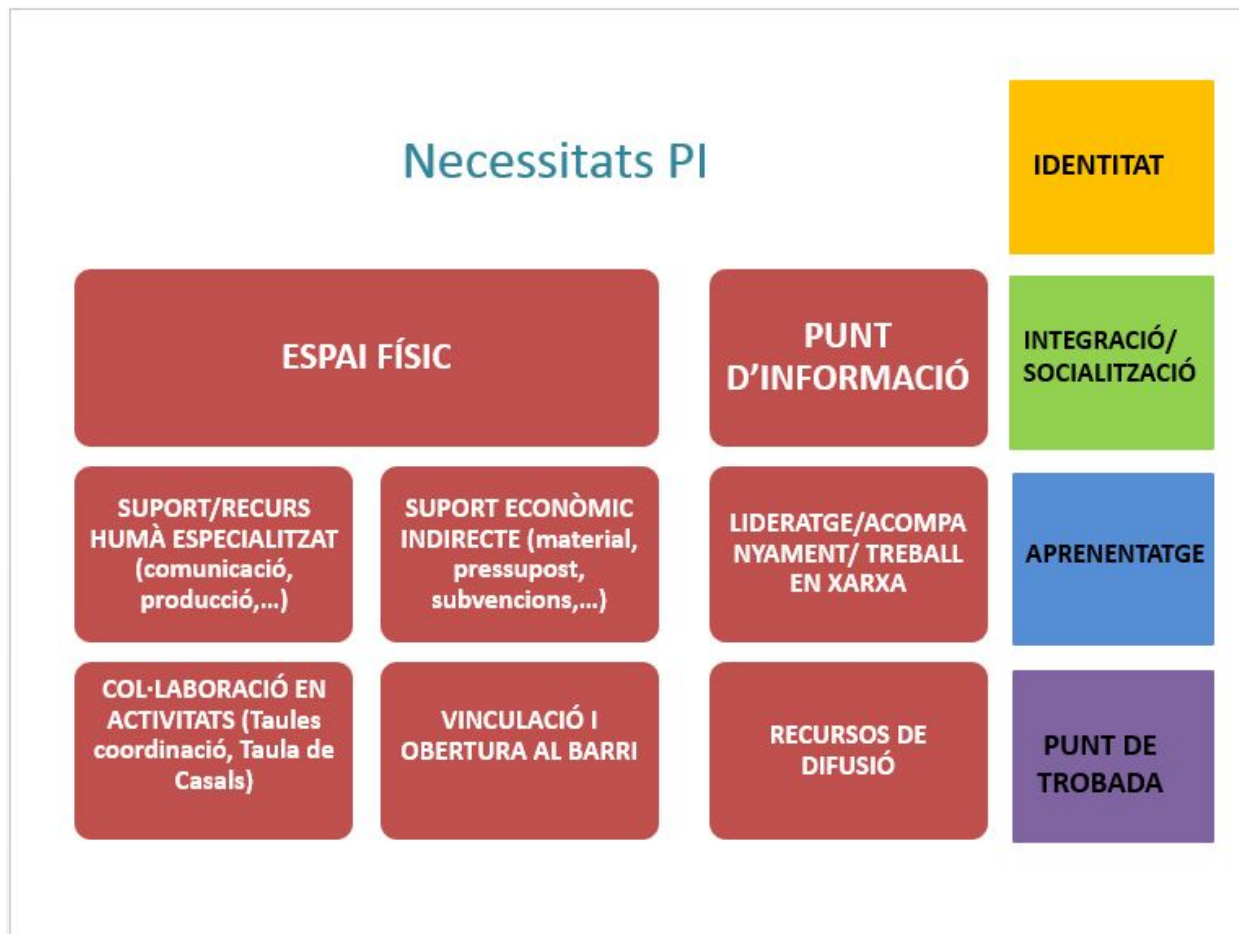
Satisfacció de necessitats:

- Visió instrumental (utilitzar un espai quan el necessito)
- Visió comunitària (utilitzar un espai i ens preguntem què podem fer per ells i amb ells, contraprestació).

"És la idea de que si fas un espai – activitat oberta al barri, tens la possibilitat d'utilitzar-ho de manera gratuïta, però que si vols fer-hi una formació tancada, es fa pagar, ja que no té aquesta 'visió' comunitària".

La relació entre els Casals de Barri i les AAVV tenien una certa tensió, o una condició especial de la que tenen altres entitats. Aquest aspecte només l'hem sabut a través de la opinió dels Casals de Barri, no des del costat de les AAVV que no hem pogut conèixer.

1.4.1. Necessitats de Projectes i Iniciatives comunitàries (dites per treballadors de Casals de Barri i per Projectes i Iniciatives comunitàries).

En vermell trobem necessitats compartides, i en la columna de la dreta trobem aspectes comentats només per Projectes i Iniciatives comunitàries (quines necessitats satisfem a través dels Casals de Barri):

- CB com espai identitari (a les entrevistes quasi ens deien: "esteu fent malament la pregunta, nosaltres som espai identitari, tothom canvia o circula, tècnics, polítics,... nosaltres estem aquí. som casal de barri").
- CB com a espai d'integració, socialització, acollida,... ("estar al CB m'ha permès conèixer gent de 0, construir, ...").
- CB com a espai d'aprenentatge. Espai significatiu. D'aprenentatge de vida.
- CB com a espai de punt de trobada.

Hi ha CB que destaquen el bar com un element més i que és molt important com a punt de trobada.

Pregunta pública: entenia que des de qualsevol servei de proximitat es podria articular la comunitat. la metodologia serà aplicable des d'altres equipaments de proximitat del territori.

--> *Passem a més endavant. El pilot és des dels casals de barri, però des del camí estem veient que potser no cal que sigui sempre tant des dels casals de barri. No seran tant receptes com consells.*

1.4.2. Accions de Projectes i Iniciatives comunitàries

Quines accions concretes es duen a terme i quines es podrien dur a terme als Casals de Barri:

Actuals:

- Assemblea de casal - taula de barri (eina per la gent que té relació amb el casal és un espai de governança i d'articulació)
- Calendari festiu (articulació amb altres entitats per dates assenyalades)
- Jornada de salut integral (en un cas, entre el casal de barri i entitats)
- Pintura a les façanes (exemple del senglar a ciutat meridiana, que va excloure a un col·lectiu musulmà sense voler. Hi ha una part d'aprenentatge molt interessant, de què no es va tenir en compte una part del barri)
- Festes de comunitats religioses
- Cooperativa de consum
- Espai familiar (un taller de música que es va convertint en un espai familiar)
- Nevera solidària (tenir una nevera com a espai de donació i recollida de tapers per fer front a necessitats alimentàries per gent que ho necessiten, i impedir el malbaratament)
- Sopars interculturals (cada cert temps)
- Participar en la revista del barri, ...

Futures:

- Xarxa d'intercanvi de coneixement
- Obertura i estigma de salut mental (han anat apareixent, per fer alguna cosa semblant a Radars però amb salut mental)
- Embelliment de l'espai públic.
- Accés espai públic
- Hort comunitari (vincular a horts comunitaris propers als Casals de Barri o crear-ne de nous)

- Fira
- Pacients experts (fer coses entre iguals, com vincular salut amb el casal de barri).

1.5. Relacions de Serveis i Equipaments amb els Casals de Barri

Treball conjunt i sinergia (o desig de): col·laborar o aliances, co-construcció, compartir estratègies, complementarietat, i retroalimentació, motivació,...

Relació instrumental o utilitarista (ús dels espais)

Percepció d'espais saturats o manca de disponibilitat o possibilitats limitades (sempre que ens hem de relacionar amb el casal de barri hem de ser nosaltres qui ens hi hem d'acostar, no passa a l'inversa)

Desconeixement, indiferència per relació escassa.

Comentari públic: Els Casals de barri no tenen possibilitats de difusió com la que tenen els centres cívics i altres equipaments. La nostra possibilitat de difusió és molt escassa. Arribem a poca gent.

Com a veí/veïna, busques el Centre Cívic perquè en tens molta més publicitat.

1.5.1. Accions de Serveis i equipaments

Actuals:

- Taules multidisciplinàries (depenia de qui ho parlava deia que eren molt útils i interessants i d'altres -css- comentaven que potser s'ha d'anar enlloc perquè han de tenir sentit)
- Ús de l'espai per a activitats de SS
- Col·laboració amb diagnòstic de salut
- Taller de memòria (activitat concreta)
- Calendari festiu
- Voces (projecte de música de centre cívic)

Futures:

Prescripció social (si des de tots els equipaments de proximitat coneixem que es fa, pot ser interessant fer prescripció social, ho podria potenciar, fer-se des de l'acompanyament i el coneixement, es valora molt que puguin ser traspessos articulats, i pensats conjuntament)

- Difusió d'activitats
- Programació conjunta i descentralitzada
- Jornada d'equipaments i serveis de proximitat
- Objectius compartits
- Detecció de casos (tipus radars).

Comentari públic: Que la persona referent del casal de barri no pugui sortir del casal dificulta molt la connexió amb altres. Els equipaments no ens trobem.

Els horaris i càrregues de feina. Hem de pensar en les jornades laborals de la gent que treballa perquè hi hagi espai per poder fer bé això (perquè si no és voluntarisme).

1.6. Visió a nivell dels Casals de Barri.

Realitats molt més heterogènies del que ens havíem arribat a pensar. En l'àmbit de nom, de qui depenen, de disponibilitat econòmica, ben bé de qui depenen, ... hi ha molta diversitat.

Acord dels Casals de Barri en la vinculació amb territori i del treball des del i amb la comunitat. Identificació amb la proximitat.

Infradotació econòmica recursos. Diversitat.

Equipament força desconegut i/o poc reconegut

Relació utilitària predominant entre els projectes i iniciatives (PI) i els casals de barri

Hi ha més entitats vinculades als casals de barri amb projectes iniciatives basades en el treball en xarxa. Poca dimensió comunitària.

Comentari públic: L'únic element de relació amb les entitats és el formulari de lloguer de sala. Si pugués tenir formulari de lloguer de sala o de vinculació amb Casal de Barri? Ara només tinc la sol·licitud de sala...

Comentari públic: depèn també de cada casal de barri, perquè en altres no funciona tan així.

Andrea: Hi ha una part que no és pensar la metodologia com a eines, ... si una entitat no ha fet mai un DAFO, ... i el què estem veient és tots els nivells d'estructura i funcionament poden ser elements de recomanacions per a diferents. Quines preguntes oferim a la gent, que poden facilitar que passin coses o altres.

1.7. Model. Cap a on volem anar?

De qui depèn administrativament? ICUB vs. participació. Districte, ...

Cultura vs. acció comunitària? -->; Transversalitat. Sembla que hi ha aquest debat.

Diferències i relació entre CC i CB

Interconnexió amb EP: coneixement mutu, coordinació, potenciar sinergies

Voluntat de més relació SE i PI amb CB

Espai més central als barris. Més visibilització

Obertura a l'espai públic (que estigui descentralitzat a les places, ...)

Diversitat de models de gestió: mínims a través de plec de condicions de treball molt vinculats a les relacions → estabilització d'equips i projectes

Repte: evitar personalismes, dependència tècnica -->; empoderament més participació veïnal. (quan hi ha una persona és més fàcil caure en aquest element, i difícil fer relleus)

Cal més participació veïnal (com fomentar la participació veïnal?)

1.8. Metodologia

Requisits:

- Visió compartida (nivell polític – tècnic – ciutadà)
- Connectada amb agents externs (torre jussana, etc.)
- Adaptable als territoris (recomanacions però no receptes)

Formats:

- Acompanyament (als casals de barri)
- Formació (adquirir eines)
- Visites: espais d'intercanvi, projectes inspiradors, bones pràctiques i casos que no han funcionat. (no sempre les condicions són les mateixes i està bé aprendre d'aquesta part de fracàs).

Formació:

- Conceptualització acció comunitària
- Relacions i poder dins del grup
- Models de governança i models de gestió: CB Besòs "ah, vols un espai, doncs mira, l'assemblea és tal dia, vine i participa" (model del CB Besòs que si vols fer alguna cosa al casal necessites formar part de l'assemblea).
- Gestió de la informació i transparència. Posem-ho tots sobre la taula. Entre projectes de diferents entitats en diferents espais, per posar sobre la taula
- Gestió econòmica
- Facilitació i presa de decisions: reunions i assemblees. → eines pràctiques de com incorporar aquesta metodologia.

(són les coses que ens facilitin que estem a gust o no per fer les coses)

Visites:

Fer-los a partir d'exposicions i temàtiques més que conèixer casals de barri genèrics i molt diferents, ... perquè els models generals de CB no són els mateixos però sí que segurament els eixos ens poden permetre debatre de manera més pròxima. Els eixos que es plantejaven, serien:

- Models de governança
- Relacions amb equipaments de proximitat: des d'on s'hauria de fer. En realitat en aquesta elaboració de la metodologia, necessitem tenir còmplices i aliances als equipaments de proximitat.
- Relació amb l'espai públic: cada espai es relaciona el seu espai públic del voltant. Com utilitzar l'espai públic com a aliança.

Moltes vegades les visites serveixen per saber i descobrir el que realment m'interessava.

Se'ns ha anat desmuntat bastant la metodologia que havíem pensat inicialment cosa que ens ha fet anar obrint altres opcions. Encara cal aterrar, està en un pla molt abstracte.

COMENTARIS DEL PÚBLIC:

1. Manca de participació veïnal. Com a CB, molt petit. Ara estic a la Gran Via, del barri de Sants. La gran feina és justament el fet que no tenim projectes... La gent que viu a la Gran Via és ciutat dormitori. La obertura del casal va arrencar inicialment una relació venial que no existia.

Els Casals de Barri no només acullen a veïns organitzats sinó que tenen un paper molt important en generar aquesta articulació: potenciar relacions de veïnat.

Xarxa d'intercanvi de coneixements a partir del que t'agradaria fer i de què vols fer.

Generadors de participació veïnal.

És tot un aprenentatge -- una àvia que passa d'estar aprenent a fer de professora de ioga, a intentar articular una associació per fer de paraigües d'aquestes entitats.

Són escola de participació els CB. Políticament no et diuen (ni a la tele) que participis ni que actuïs.

El problema a vegades és que no tenim espai i a vegades es converteix molt en hotel d'entitats.

Joana: la idea d'espai públic és el que m'agrada per trencar les parets del casal.

2. És un espai de participació. Participa poca gent. Estem plantejant quin espai de participació hauria de ser, cal aprendre a participar, i s'aprèn fent-ho... és una roda. Hi ha etapes vitals també diferents de la gent. No crec que sigui una metodologia per implantar, sinó un procés que s'ha d'anar treballant.

3. La participació també està molt relacionada al poder. Volia saber si heu pogut conèixer gent que no està vinculada.

Com podem d'alguna manera donar espais a gent que no està vinculada però que són molt actives al territori? Com donem? Realment les detectem? Quin model de participació promovem? Quin és el nostre grau d'obertura perquè això pugui passar?

Aquí el que vam fer va ser que la convocatòria que vam fer a les sessions, ho convidava cada CB (tant entitats, com equipaments, ... a qui vols convidar perquè parli d'això aquí al casal) i un CB va convidar a una persona gran que no està vinculada a cap entitat.

Preguntàvem per rols de gent quan convidàvem a participar en projectes, quins rols comunitaris.

4. Una manera clara es demanar. El primer rol que hauríem d'aprendre és demanar. D'entrada ens podem trobar amb gent que creu que ja no pot aportar més i la nostra tasca és ajudar a que vegi que segurament sí que pot fer moltes més coses.

Ella (l'exemple de la senyora gran que van convidar) no era conscient de que era molt important per la comunitat.

5. Elements com els que feien a Girona, d'anar a preguntar a entitats del barri que no es relacionen amb el CB per saber què passa, o perquè no es relacionen. La resposta sol ser perquè no s'identifiquen.

Buscar espais on som benvinguts és on ens ajuda a vincular-nos.

6. Crec que és molt important considerar el mateix casal com un espai que està constantment en transformació. La transformació pot dependre dels recursos de l'administració, però sobretot com la gent relaciona participació amb capacitat de decisió. Això a vegades pot restar espai a determinades entitats que estan utilitzant l'espai des de fa temps i es poden generar conflictes, però és important per acollir.

Acollir el que és nou xoca amb el que passa a dins i això entre en conflicte.

La cosa nova s'ha de respectar i ha de ser acompanyat.

Com integrar el nou amb allò que hi ha (paper dels tècnics)?

7. Aquesta aportació 6 és imprescindible per tenir CB oberts.

8. Jo fa poc que estic de tècnic de barri i no havia estat en el món. Potser no n'era conscient. Estic en un territori amb molt poques entitats. Teníem dubtes de diferències entre CB, CC,...

Arran de la vostra aparició s'han generat coses allà.

Els convidarem al CB a parlar de visions, voluntats, interessos i necessitats (que les inicials es converteixen en WIN).

9. Com aquesta obertura a el que és nou es dóna més en possibilitats d'obertura de gestió que en un altre. (Gestions diferents potencien i faciliten que passin aquestes coses).

10. El territori i l'orografia pot dificultar que passin més coses o no.

11. L'encàrrec l'hem fet sobre Casals de Barri, que és on tenim possibilitats de treballar. Paral·lelament estem treballant des dels equipaments de proximitat per veure com construïm aquesta mirada de tots els equipaments de territori. Veure què pot fer en el seu entorn.

La nostra voluntat és que el que fem pugui revertir a tothom.